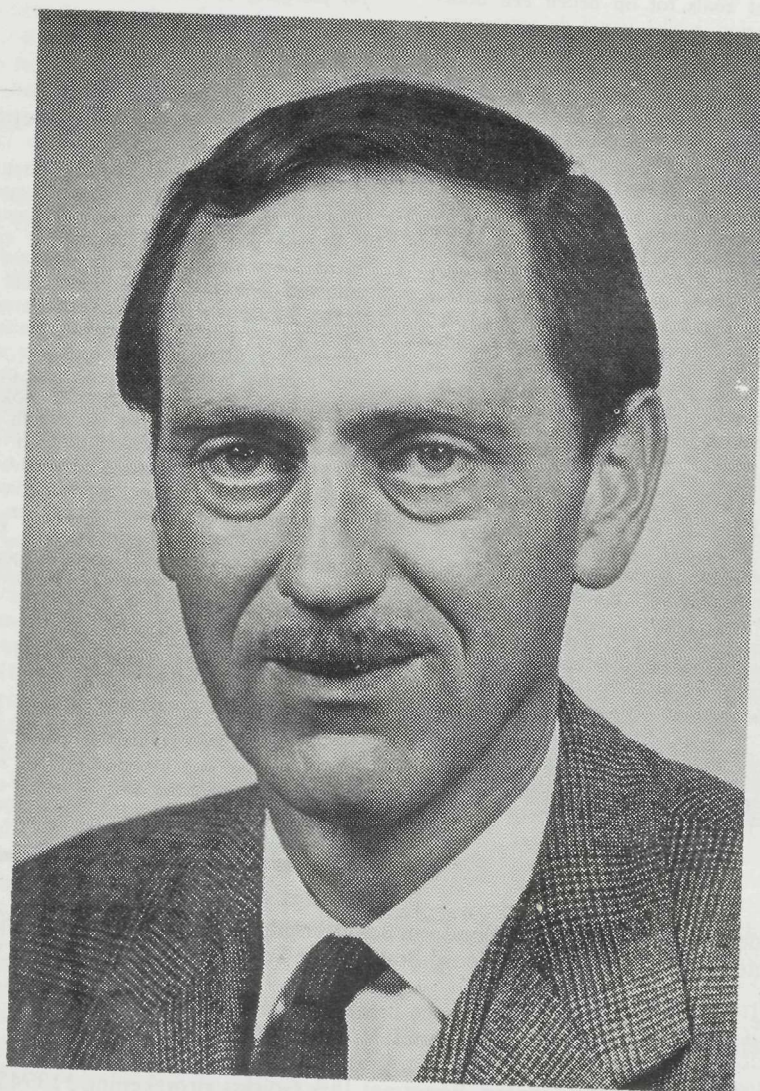

15de Jaargang, Afl. nr. 1
Voorjaar-zomer 1968

**De nieuwe Federatie-voorzitter
Jhr. Mr. J. J. Smits van Oyen**

VAN DE REDACTIE

De veertiende jaargang van „De Gildetrom” sloot het jaar 1967 af met het nummer 40, hetgeen bedoelde te zijn een gecombineerd najaars- en winternummer, doch tengevolge van een reeks van tegenslagen, zoals in het voorwoord van de redactie in genoemd nummer werd medegedeeld, eerst in de maand juni 1968 van de pers kwam. Dientengevolge was het te laat voor het voorjaarsnummer van de vijftiende jaargang en verschijnt deze aflevering nu als nr. 1, zomer- nummer 1968, vijftiende jaargang.

Voorts zullen in de toekomst op aanraden van ons bestuurslid, de heer J. A. J. Becx te Hilvarenbeek, de bladzijden per jaargang genummerd worden, en niet zoals tot op heden een doorlopende nummering, welke vanaf de eerste verschijningsdatum, 16 oktober 1954, gebruikelijk was (710 bladzijden!).

Tenslotte ligt het in de bedoeling, aan het einde van het jaar, een inhoudsopgave samen te stellen, welke voorzien van een titelblad, bij de eerste aflevering in het nieuwe jaar wordt gevoegd, dus voor het eerst in aflevering 1 van de zestiende jaargang 1969.

Het verdient aanbeveling, dat elk Gilde tenminste over één complete verzameling van „De Gildetrom” beschikt, opdat iedere gildebroeder deze belangrijke gegevens over het Brabantse gildewezen steeds zal kunnen raadplegen; nog mooier zou het zijn, indien ook een aantal gildebroeders hetzelfde zouden doen, waarvan de redactie weet, dat dit reeds gebeurt, op welke wijze een stukje gildegeschiedenis, hetwelk zij zelf beleefd hebben, voor zich en het nageslacht bewaard blijft.

VERZAMELEN EN INBINDEN.

Voor het verzamelen en inbinden van de afgelopen jaargangen, volgt thans een volledig overzicht:

jaar :	nummers :	jaargang :
1954	1 (eerste en enige nummer)	1
1955	1 (moet zijn : 2)	2
	2 (moet zijn : 3)	
	4	
1956	5 - 6 - 7	3
1957	8 (met kaartje) - 9 - 10	4
1958	11 - 12 - 13	5
1959	14 - 15 - 16	6

1960	17 - 18 - 19	7
1961	20 - 21 - 22	8
1962	23 - 24 - 25 (kerstweken) - 26	9
1963	27 - 28 - 29	10
1964	30 - 31 - 32	11
1965	33 - 34 - 35	12
1966	36 - 37 - 38	13
1967	39 - 40 (inhaalnummer)	14

Bij verwijzingen vermeldt men steeds **jaar en bladzijde** van „De Gildetrom”; de nummers 1, 2, 3 en 4 dienen alsnog genummerd te worden **blz. 1 - 46**.

Inbinden kan het best geschieden als volgt: jaargang 1 tot en met 5; jaargang 6 tot en met 10; jaargang 11 tot en met 14.

ADVERTENTIES EN ABONNEMENTEN.

Tengevolge van strekking en inhoud van ons blad, wordt dit slechts in zeer beperkte kring gelezen, en zelfs in die kleine gemeenschap heeft nog lang niet iedere gildebroeder een abonnement. Verschillende gilden namen het lofwaardig initiatief een collectief abonnement voor hun leden te nemen, doch er zijn er ook die het met het verplichte minimum van twee exemplaren per aflevering doen! Daar moet beslist verandering in komen: men dient op de hoogte te zijn, wat er in zijn kring en ook daarbuiten op gildegebied leeft; het moet toch zo zijn, dat de Gildetrom zijn lijfblad is, aan welks groei en bloei hij met ambitie medewerkt, hetzij door andere gildemannen en mensen, die belangstelling voor het gildewezen hebben abonneé te maken of advertenties te werven. Deze laatste kunnen in verschillende grootten geplaatst worden en de prijs is navenant. Inlichtingen bij de redactie.

UITSLAGEN KRINGDAG.

De uitslagen van de Kringdag te Casteren op 19 mei jl. waren bij het ter perse gaan van dit nummer nog niet in ons bezit en moeten dientengevolge wachten tot de herfst-aflevering in oktober.

„De Gildetrom”, uitgave van de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”, aangesloten bij de Federatie van Noord-Brabantsche Schuttersgilden, verschijnt viermaal per jaar.

Redactie: C.A.B.A.M. Schade, De Hooge Braaken, Moergestel

Redactieraad: H.A.J. van Erve, Moergestel; M. van den Hout, Tilburg;

A.J.M. Jacobs, Tilburg; Th.A. van de Loo, Oirschot.

Administratie: M.A.P. Adriaansen, Bergstraat 113, Goirle - girorekening 1139459

Abonnementen: fl. 3,- per jaar.

De Federatie heeft weer een voorzitter

Tijdens een speciaal daartoe belegde vergadering van de afgevaardigden der 5 kringen in het Gildecentrum te Eindhoven werd op 22 juni j.l. de Hoogwelgeboren Heer Jonkheer Mr. J.J. Smits van Oyen geïnstalleerd als voorzitter van de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden.

De installatie werd verricht door de Heer J. van de Mortel, Voorzitter van Kring Maasland.

In een korte toespraak gaf spreker een overzicht van de stand van zaken in de Federatie, die door het overlijden van Jhr. Mr. R.A. van Rijkevorsel vorig jaar en van de Heer Jos Schroeders in dit jaar twee prominente figuren heeft verloren, die door hun deskundigheid en activiteiten onschatbare verdiensten hebben verworven voor het Brabantse gildewezen in het algemeen en de Federatie in het bijzonder.

De Heer van de Mortel toonde zich verheugd de opvolger van Jhr. van Rijkevorsel te kunnen installeren. Spr. zei er van overtuigd te zijn, dat Jhr. Smits van Oyen een grote belangstelling had voor het gildewezen. Dit was reeds gebleken. Bovendien is het genoegzaam bekend - aldus spreker - dat U - in Uw kwaliteit van Burgemeester van Nuenen - een goed bestuurder zijt.

Deze twee factoren zijn voor ons een waarborg, dat wij aan U een goed Voorzitter zullen hebben.

De Heer van de Mortel besloot met het uitspreken van de hoop, dat het Jhr. Smits van Oyen gegeven zou mogen zijn nog vele jaren het voorzitterschap te mogen bekleden en in prettige broederlijke samenwerking met de kringafgevaardigden en bestuurders de Federatie zou mogen leiden.

Vervolgens werd het glas geheven en werd de nieuwe Voorzitter door alle afgevaardigden gefeliciteerd.

In zijn antwoord verklaarde Jhr. Smits van Oyen, dat het niet gemakkelijk zou zijn, ja zelfs onmogelijk, om zijn voorganger te vervangen. Maar dit neemt niet weg - aldus spreker - dat ik mijn best zal doen een goed Voorzitter te zijn. Ik hoop echter daarbij te mogen en te kunnen rekenen op de medewerking van mijn medebestuurders, die allen ongetwijfeld meer deskundig zijn op gildegebied dan ik. Hij dankte vervolgens de afgevaardigden voor het vertrouwen in hem gesteld, hetgeen door de Heer van de Mortel tot uitdrukking was gebracht in zijn toespraak.

Spreker liet er geen twijfel over bestaan, dat hij op de bres zou staan om de belangen van de Brabantse gilden te dienen en te verdedigen.

Daarna werd de bijeenkomst voortgezet in de vorm van een huishoudelijke vergadering.

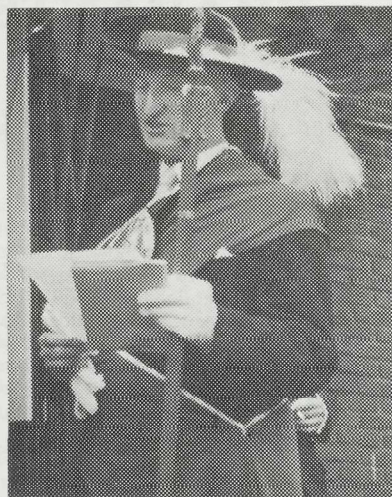
Wij feliciteren de Hoogwelgeboren Heer Jhr. Smits van Oyen met zijn uitverkiezing en de Federatie met deze nieuwe Voorzitter.

Red.

In memoriam

Jos. H. J. Schroeders

Een vooraanstaand en alom geacht Gildebrouder, wiens leven gekenmerkt werd door het zich volledig inzetten voor het Gildewezen, waaraan hij met bijna een hartstochtelijke wijze gehecht was, is vrij onverwachts van ons heengegaan. Hoewel zijn gezondheid de laatste jaren vaak zorgelijk was, bleef hij tot het laatst op zijn post en bezig met de vrijwillig op zich genomen, zware maar dankbare taak, zich geheel te geven, aan wat hij de kostbare erfenis van onze Brabants voorgeslacht noemde.

Vele en belangrijke functies in de Gildenwereld werden door hem met grote ambitie vervuld, om te beginnen bij zijn eigen guld. Staande Oude Deken (St.Catharina, Tongelre), voorts was hij voorzitter van de Bond van Schuttersgilden in de Kring Kempenland en ten slotte afgevaardigde van zijn Kring bij de federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden. Ook was hij de man van het fraai opgezette periodiek "De Gilden", een onmisbaar contact-orgaan voor alle gildebroeders, doch na een jaar verschenen te zijn, moest de uitgave om financiële redenen worden gestaakt, hetgeen voor de overledene, die hiervoor zeer veel werk had verzet, een grote teleurstelling moet zijn geweest.

Ook de Stichting "Voor Outer en Heerd", vond in Jos.Schroeders een warm pleitbezorger. Behalve al deze activiteiten, reisde hij rond in zijn Kring en ook daarbuiten, om door lezingen en causeriën zijn gildebroeders voor te lichten en de liefde tot hun gilde te

vermeerderen, door grotere kennis van de geschiedenis en betekenis van de gilden vroeger en nu. Zijn benoeming tot ridder in de orde van St.Sylvester en die van de Witte Olifant van Thailand, bewijzen wel, dat de figuur Schroeders als autoriteit op zijn gebied werd beschouwd, waarover trouwens eenieder, die hem gekend heeft, het wel eens zal zijn. Wij, Gildebroeders, zullen onze grote gildenvriend, die de leeftijd van 66 jaren bereikte nimmer vergeten, en onze gedachten gaan uit naar zijn echtgenote, Mevrouw Schroeders-Osterhaus, die op bijna alle gildegebeurtenissen van eenig belang haar man vergezelde. Moge haar en haar zoon Pieter-Josef, het oprechte medeleven van de gilden wereld in het algemeen, en in het bijzonder op de enorm drukke begrafenis op 28 Februari 1968, een ware troost zijn. Wij bidden de Allerhoogste Hoofdman voor zijn zielerust.

Red.

BRABANTS GILDEZILVER

III

Op de tentoonstelling „De Gilde viert” in juli-augustus 1964 in het Centraal Noordbrabants Museum te 's-Hertogenbosch gehouden en druk bezocht, toonde het museum ook gildestukken uit de eigen collectie (Cataloog, Z 91-111). Een groot deel van deze collectie, nl. de gildestukken van Boxtel, Heerle, Herpen, 's-Hertogenbosch, Huybergen, Maashees, Reek en Vorstenbosch werden door het museum aangekocht op de veiling, die in november-december 1933 te Antwerpen werd gehouden na het overlijden van de heer Fr. Claes (Jolles 11, 12 en Taxandria 1933, 193-195). Enige gildestukken verwierf het museum uit de verzameling van het kasteel te Heeswijk of door schenkingen van particulieren. Door de vriendelijke bemiddeling van de heer L. G. W. Roosen, conservator van het museum, die ook de gildestukken op zilvermerken onderzocht, kon ik de gehele inventaris van het gildezilver inzien. Daar deze gegevens een bijdrage vormen voor de geschiedenis van de Noordbrabantse Gilden en tevens van het Brabants Zilver, volgt hier een kort overzicht van het bezit van het Centraal Noordbrabants Museum.

AALBURG

Aan een ketting hangt een zilveren plaquette met de inscriptie „Nieuwe Schutterij van Aalburg 5 dec. 1864”; aan de plaquette hangen drie reeksen van schilden, tesamen 15 schilden (inv. 1561). De meeste schilden zijn niet

gedateerd en bevatten alleen een naam met een attriboot, een zeilboot, een vis, een beeld e.d.; op de twee gedateerde schilden van 1865 en 1878 komt naast de naam van de koning ook de naam van de koningin voor.

Het schild van 1865 en zeven andere schilden zijn gemerkt met C V G 79, het meesterteken van de zilversmid Chr. van Gemert te 's-Hertogenbosch (1854—1897). Op het schild van 1878 staat het meesterteken W H 1 van de Wed. P. A. van Hemert, 's-Hertogenbosch (1874—1879).

BOXTEL: Sint-Barbaragilde

Van het kruisbooggilde van St. Barbara is een perkamenten kaart bewaard, gedateerd 8 sept. 1612 (Taxandria 1933; inv. 8189). Een zilveren keten draagt als patroonsteken een ovaal medaillon „DIE. BARBARA. SCHUTS. VAN. BOEXTTEL”, twee plaquettes met de initialen S en B (Sancta Barbara) en een vogel (ca. 1600) (inv. 8187). Een andere zilveren keten draagt een ronde plaat, waarop een reliefbeeldje zit van de patroonheilige met boek en palmtak en de gegraveerde naam „SANCTA BARBARA” en een klein schild, waarop gegraveerd staat „PETER JACOBSEN VAN RUND 1596” (Rund = Roond, een wijk van Boxtel). De hieronder hangende vogel heeft als zilvermerken het Bossche boompje uit het tweede kwart van de 16de eeuw, de jaarletter O (= 1516?) en het meesterteken, een klokje op een schild, van de Bossche zilversmid Jan Willemsen (Crooy nr 9; Brabantia

1966, 162; Taxandria 33; inv. 8186). Verder bezit het museum een koningsvest met een ongekroonde vogel en zes koningsschilden van het St. Barbaragilde uit 1732, 1773, 1777, 1782, 1786 en 1790 („Jordanus Janse van de Sande”) (inv. 8188). Het schild van 1786 heeft het meesterteken P V B van de Bossche zilversmid Paulus van Beugen (Crooy nr 150: vanaf 1765). Het gilde werd rond 1885 opgeheven en het zilver werd verkocht; in 1933 heeft het Centraal Museum weer alles teruggekocht (cf. Taxandria 41, 1934, 1-5; ook de kaart van 1610). Te Boxtel bestond vroeger ook een Sint-Sebastiaangilde (Taxandria 1941, 5).

BREDA: Sint Jorisgilde en Sint-Sebastiaangilde. Th. E. van Goor noemde in zijn „Beschrijving der Stadt en Lande van Breda” (’s-Gravenhage 1744, 297-299) drie gilden aldaar. „De eerste en alderoudste is de Kamer of Broederschap van den Edelen Hantboog, anders gezegt van St. Sebastiaan”, waarbij in 1609 Philip Willem Prins van Oranje en Heer van Breda samen met de schutters naar de papegaai schoot, maar waarvan alle papieren toen reeds verloren waren. Van de „Kamer van de Voet- of Kruysboog, de Oude Schutten of het oudt Gildt van St. Joris genaemt” dateerde de oudste kaart volgens Van Goor uit het begin van de 15de eeuw; op 29 nov. 1617 werd het opnieuw opgericht. Het derde gilde was „de Nieuwe Schutten of Kloveniers, anders genaemt het St. Antonisgilde”, in 1565 opgericht door Willem I, Prins van Oranje, Heer van Breda. De pijlkoker met koperen beslag van het St. Jorisgilde uit 1671 (Taxandria 1933) werd in 1933 aangekocht door het museum te Breda (Jolles II, 12). Het museum te ’s-Hertogenbosch bezit twee zilveren penningen van het voormalig St. Sebastiaangilde te Breda uit 1814 en 1815 en een insigne van hetzelfde gilde (inv. 6374, 6375, 5249); cf. Taxandria 28, 1921, 247-250; het gilde bestond nog in 1863 (Jolles I 19; Taxandria 50, 1943, 14). Het Rijksmuseum te Amsterdam bezit het patroonsteken van het Bredase Sint-Jorisgilde (Taxandria 8, 1901, 199-207). Dit gilde, dat in 1427 reeds bestond en tijdens het beleg van 1577 aan de stad zilver schonk, om het te laten omsmelten, werd in 1863 opgeheven (Taxandria 28, 1921, 250; 45, 1938, 130-134; 50, 1943, 4-26).

CROMVOIRT

Het museum bezit een schild van „Die Schutters van Croemvaert 1614” en zes koningsschilden van 1615, 1620, 1641, 1738, 1766 en 1772 (inv. 1569).

CUYK: Sint-Antonius- en Sint-Martinusgilde. Van dit gilde, dat in 1635 zou opgericht zijn (Jolles I, 74-82) bezit het museum een koningsschild met afbeelding van St. Anthonis met het varken en het opschrift „Theodorus Kessels Konig van het Broederschap van St. Antoni en St. Martinus te Cuyk den 23 mey 1725” (inv. 8720) en een koningsschild van 1797 (inv. 1566).

Op enige te Cuyk nog aanwezige sikkelvormige officiersplaten komt het meesterteken C R voor (Jolles I, 79); dit is het merk van de Boxmeerse zilversmid Christianus Rijke (1727-1811; zie Brabantia 1965, 166-167).

CUYK-HEESWIJK: Sint-Sebastiaangilde

Het museum bezit van dit gilde een koningsschild met het inschrift „J. Barten, koning der broederschap van het St. Sebastianusgild te Heeswijk, 1877” (inv. 1572).

Volgens Jolles (I, 82-86) bezit het gilde zelf drie schilden met meestertekens. Een 18de eeuwse ongedateerde plaat met R R is van de hand van de onlangs bekend geworden Boxmeerse zilversmid Rabanus Raab; er zijn in deze zilversmedenfamilie twee naamgenoten, van wie de jongste R. Raab in 1721 werd geboren en in 1786 overleed (Brabantia 1965, 167). Een dochter van deze laatste, Henrica Antonia, te Boxmeer in 1760 geboren, huwde aldaar in 1791 met Wilhelmus Bockemeulen. Ik vermoed, dat de initialen W B, die als meestertekens voorkomen op de schilden van 1780 en 1783, van deze W. Bockemeulen afkomstig zijn.

DEMEN: Sint-Willibrordusgilde

Het museum te ’s-Hertogenbosch is in het bezit van een zilveren halsschild met een voorstelling van de patroonheilige en de inscriptie „St. Willibrordus tot Demen 1796”. Aan dit halsschild hangen drie vogels, alle drie van dezelfde keizer, en aan iedere vogel weer koningsschilden. Van deze 20 schilden zijn er 3 niet gedateerd, de andere zijn van 1708, 1720, 1722 (2 ex.), 1723, 1731, 1777, 1791, 1800, 1805, 1817, 1823, 1825, 1838, 1844 (2 ex.) en 1846; op enige schilden staan verzen en worden ook koninginnen genoemd (inv. 1560). Op het halsschild bevindt zich het meesterteken I L H van Jacobus Le Heu, in 1757 geboren te ’s-Hertogenbosch, in 1787, gehuwd te Reek en in 1809 te Oss overleden; ook het koningsschild van 1791 draagt zijn meesterteken (Brabantia 1966, 163). Op beide stukken komt als merk de ossekop van Oss voor. Het meesterteken V R (in een liggende rechthoek) op het schild van 1800 kan ik nog niet met zekerheid identificeren.

DIEDEN: Sint-Laurentiusgilde

Al het door Jolles (II, 100-103) genoemde gildezilver, de keizersikkel, de koningsschilden van 1715 tot 1881, de grote en de drie kleine vogeltjes, bevinden zich thans in het Bossche museum (inv. 9087).

DRUNEN: Sint-Jorisgilde, Sint-Hubertusgilde, Sint-Barbaragilde

De zes koningsschilden van dit gilde uit 1778, 1787, 1789, 1797, 1804 en 1841 zijn reeds beschreven in Met Gansen Trou (7, 1957, 52). Deze schilden bevinden zich in het Bossche museum (inv. 1567), dat ook nog een keizerschild van Wouter van der Wiel uit 1850-1857 van hetzelfde gilde bezit. Op het schild van 1778 staan de initialen I W, het meesterteken van de Bossche zilversmid Jacobus van Wolfsbergen (Crooy nr 159: 1775); geheel

zeker is deze toeschrijving echter niet. De initialen P V B op het schild van 1789 zijn van de zilversmid Paulus Van Beugen (Crooy nr 150; 1765). (Zowel in Crooy, blz. 24-25 als in Brabantia 1966, blz. 113 wordt dit schild met de Bossche wildeman en de jaarletter, de gekroonde P = 1788, foutief genoemd als een koningsschild uit Den Dungen). Op het schild van 1797 komt naast de jaarletter W (= 1695 vv.) ook het meesterteken I V van Johan Baptist van Vugt (Crooy nr 174; 1791) en de Bossche wildeman voor. Het schild van 1841 draagt de jaarletter H = 1842 en het meesterteken I D (boven een komeet?) van J. Deltour, Waalwijk-Tilburg-Oosterhout 1837-1874. Het Sint-Jorisgilde was in 1671 „cortelyks gemaect” (Taxandria 45, 1938, 111). De Gemeente Drunen heeft in 1952 op een veiling te 's-Gravenhage de „Kaart off Reglement voor de Schutterij van St. Huibert te Drunen” uit 1787 opgekocht en tevens het aanwezige zilver van dit gilde; deze stukken waren tevoren, samen met drie vaandels, een trom en een trompet, bezit van de heer Van Stokkum te Princenhage. In het maandblad Met Gansen Trou (6, 1956, 179-182; 7, 1957, 8-11, 51-52) staat de Kaart afgedrukt van dit gilde, dat in 1560 werd opgericht en in 1592 vernieuwd, terwijl tevens de vogel uit 1802, een medaille uit 1867 en de koningsschilden uit 1800, 1802, 1811, 1816, 1825, 1826 en 1835 worden beschreven. Het gilde is in 1958 heropgericht. (Zie De Gildetrom 1966, 578). In het Openluchtmuseum te Arnhem bevindt zich de bewaarde zilverschat van een derde gilde uit Drunen, nl. het St. Barbara-gilde. De heer E. M. Ch. F. Klijn schreef hierover een artikel in Het Nederlands Openluchtmuseum, Bijdragen en Mededelingen 27, 1964, nr 2 (= Met Gansen Trou 16, 1966, 144-148, 160-164 met afb. van alle schilden). Van dit gilde dat evenals het St. Hubertusgilde in de jaren 1900-1905 werd opgeheven, zijn bewaard: een halfplatte vogel, waaraan fraaie koningsschilden, Zowel de vogel en het St. Barbaraschild als de schilden van 1801 (eerste koning) en 1804 dragen drie dezelfde merken, nl. de wildeman (stadsmark van 's-Hertogenbosch), de initialen P V B van de Bossche zilversmid Paulus Van Beugen (Crooy nr 150; 1765) en de jaarletter W (= 1795; in de woelige jaren daarna waarschijnlijk ook gebruikt, om allerlei nieuwe bepalingen te ontduiken). Het schild van 1808 draagt het meesterteken C V G van de Bossche zilversmid Chr. Van Gemert (Crooy nr 173; 1791), terwijl het schild van 1833 naast de jaarletter R (= 1826) het merk V B heeft van J. F. van Beugen, zilversmid in Den Bosch 1822-1835. Het schild van 1858 is gemerkt met G G 70 door de Bossche zilversmid G. A. van Grinsven (1853-1887). Zowel de vijf koningsschilden als de patroonsplaat („Drunen 1799”) en de vogel met het plaatje „Drunen 1801” werden in 1964 door het Openluchtmuseum verworven.

DEN DUNGEN: Sint-Jorisgilde

Den Dungen had twee gilden. Het zilver van het St. Catharinagilde uit de jaren 1608-1807 is beschreven door Jolles (I, 102-103); het meesterteken B R op het koningsschild van 1807

is van de Bossche zilversmid Bernardus Rijke (Crooy nr 179; 1796; Brabantia 1966, 134-135). Van het Dungense St. Jorisgilde bezit het museum te 's-Hertogenbosch een gekroonde vogel, die aan de bek een voetboog en een kleine papegaai draagt; op de vogel komt de Bossche stadskeur voor, het boompje van het type uit het begin van de 17de eeuw, terwijl het meesterteken, een zevenpuntige ster, nog niet geïdentificeerd kon worden. Verder zijn aanwezig een zilveren halsketen met het patroonsteken van St. Joris; aan de keten hangen vijf reeksen schilden, uit 1617, 1641, 1711, 1719, 1724, 1766, 1773, 1786, 1818 en 1823 (inv. 1563).

HEERLE: Sint-Barbaragilde en Sint-Jorisgilde Van het St. Barbaragilde te Heerle bij Wouw bezit het Bossche museum een hoofdmansstaf met een beeldje van de patrones; op de achterzijde staat gegraveerd I B L 1714 (inv. 8191). In hetzelfde museum bevindt zich ook het zilver van het St. Jorisgilde; een zilveren keten, zes zilveren schilden, een vliegende vogel en een roodkoperen plaquette met een gedreven St. Joris, waaraan een zilveren kruisboog hangt; deze koperen plaquette is uit de 17de eeuw. De koningsschilden dateren uit 1810, 1816 (jaarletter H = 1817), 1819 (Johannes van Beethoven, koning), 1824 (A. van Beethoven), 1837 (A. van Beethoven) en 1849 (inv. 8192); de meeste schilden hebben verzen erop gegraveerd (Taxandria 1933).

HERPEN: Sint-Sebastiaangilde

Het museum te 's-Hertogenbosch bezit van dit gilde twee koningsplaten uit 1800 (ploegende boer) en 1841 (graanweger) (inv. 8196). Op het schild van 1800 van „het Broederschap van St. Sebastiaan” staan twee merken: de ossekop als stadsteken van Oss en de initialen I L H van Jacobus Le Heu (zie onder Demen). Het door Jolles (Taxandria 1933) genoemde vogeltje bevindt zich niet in de Bossche collectie.

's-HERTOGENBOSCH: Sint-Jorisgilde en Sint-Sebastiaangilde

Van het St. Jorisgilde bezit het museum een medaillon uit 1543 (inv. 8210), twee gegoten ovale draagpenningen met een voorstelling van St. Joris en de draak en de inscripties IN S HARTOGEN-BOSSCHE 1643 + en op de keerzijde DEN OVDEN VOETBOOG (inv. 5203), een penning van hetzelfde gilde uit 1680 (inv. 5204) en een gegoten draagpenning met IN S HARTOGEN-BOSSCHE 1698 en DEN JONGEN . VOETBOOG (inv. 5210); een keizerschild van St. Joris 's-Hertogenbosch 1859 (inv. 6504) draagt het meesterteken V B G (boven een klokje) van Wed. B. Gillis ('s-Hertogenbosch 1833-1859).

Het Sint-Jorisgilde bestond reeds vóór 1349 en ging teniet in 1804, terwijl toen ook gildezilver werd verkocht (Taxandria 30, 1923, 211-212); het genoemde keizerschild is van een later opgerichte schutterij St. Joris.

Van het St. Sebastiaangilde is aanwezig een vierkante boetebus met op de voorzijde een bontgeschilderde voorstelling van de patroon met het opschrift „St. Sebastianus, ora pro nobis”, het wapen van de stad, St. Barbara met het opschrift „St. Barbara” en het jaartal „a.o

d.i 1534" met een handboog (inv. 1622). In de Sint Jans-kerk bestond reeds in 1450 een altaar van St. Sebastiaan (Taxandria 28, 1921, 298). Zowel St. Joris als St. Sebastiaan waren bekend in 1424 (Taxandria 40, 1933, 4), maar J. B. A. J. M. Verheyen heeft in zijn „Bijdrage tot de geschiedenis der voormalige Schuttersgilden te 's-Hertogenbosch" (Hand. Prov. Gen. in N.Br., 1856, 35-64) aangetoond, dat de twee oudste gilden, „Het gulde van Ons Lieve Vrouwe van den ouden voetboogh", in 1408 genoemd en later verenigd met de „Schutterij van den edelen ridder St. Joris, genoemd den Jonghen Voetboeghe", in 1424 genoemd, beide ouder zijn. Volgens hem werd het handboog-gilde van St. Sebastiaan in de 14de eeuw opgericht en uit 1525 dateerde het Kloveniersgilde met St. Christoffel als patroon; Verheyen beschrijft ook enige Bossche gildestukken, die toen in het museum werden bewaard o.a. van het Kloveniersgilde een standaard, en een zilveren vogel aan een lange lans, in 1534 door Floris van Egmond geschonken. In het museum bevindt zich ook de zilveren prijsbeker met het wapen van de stad, als eerste prijs uitgelooft in de wedstrijd van de Nederlandse Scherpschutterijen in juni 1855 (inv. 1586); de beker heeft het meesterteken HH 82 van H. Hemelbach (Oisterwijk, 's-Hertogenbosch 1854—1901).

HEUSDEN: Sint-Jorisgilde

Volgens H. Voogd (Met Gansen Trouw 16, 1966, 167-168) is dit gilde een der oudste van Noord-Brabant en ontving het in 1356 van hertogin

Johanna van Brabant als bewijs van gunst een aanzienlijk stuk uiterwaard (Taxandria 26, 1919, 289-292). De gemeente Heusden heeft verscheidene gildestukken, kanonnetjes, schilden, penningen, een voetboog en een gildekastje en enige schilderijen nog bewaard. Ook het museum te 's-Hertogenbosch bezit diverse gildestukken van dit gilde, o.a. de door Voogd beschreven zilveren hoofdmanpenning uit 1772; verder een vaandelfragment (inv. 8090), een 17de-eeuws schuttersportret (inv. 6741-42), een insigne van de oude voetboog te Heusden met voorstelling van St. Joris en het wapen van Heusden (inv. 5252) en twee draagpenningen van de oude voetboog te Heusden uit 1692 (inv. 5251). Ook de statiesteeke van de hoofdman C. A. Roemer (1779—1839) wordt er nog bewaard (inv. 8518).

Het St. Jorisgilde schijnt op de achtergrond geraakt te zijn door de oprichting van „De Jonge Schutters van Colveniers" in 1515; in 1837 zijn beide verenigd (Taxandria 26, 1919, 292-297). Nog in 1856 ontving het 19de-eeuwse Sint-Blasiusgilde (Jolles I, 185-186) een penning van het St. Jorisgilde ten geschenke.

In 1885 echter werd gildezilver verkocht aan de firma Frederik Muller te Amsterdam en in 1905 aan het Rijksmuseum aldaar. De hoofdmanpenning uit 1772 is door het Bossche Museum aangekocht te Amsterdam, terwijl het Rijk de gekochte gildestukken (Taxandria 40, 1933, 4-13) in bruikleen afstond aan de gemeente Heusden (Brabantia 2, 1953, 84-85).

Drs. W. H. Th. Knippenberg

(wordt vervolgd)

HISTORISCHE SCHETS van het St.-Sebastiaangilde te Tilburg

Ten tijde van het oude hertogdom Brabant en vermoedelijk eerst nadat omstreeks 1500 het kasteel van Tilburg aan de Hasselt gebouwd was, werd het (handboog-)schuttersgilde St. Sebastiaan te Tilburg opgericht. De insteller daarvan is waarschijnlijk Robrecht van Malsen geweest, die de nieuwe Heer van Tilburg en Goirle geworden was door zijn huwelijk met Margriet van Haestrecht, de erfdochter van deze (sinds 1473 afzonderlijke) heerlijkheid.

De geschiedenis van dit gilde schijnt parallel te lopen met die van het Tilburgse St. Jorisgilde (aanvankelijk met de voetboog en later met de kruisboog), hetwelk nog een — door genoemd echtpaar uitgevaardigde — gildekaart van perkament bezit.

Het derde Tilburgse gilde, namelijk het (geweren-)gilde St. Dionysius is van latere tijd en werd opgericht in 1665.

Het St. Sebastiaangilde wordt reeds in 1567 in de Tilburgse archieven vermeld.

Op 23 september 1617 — tijdens het Twaalf-

jarig Bestand in de rampzalige Tachtigjarige Oorlog — moet dit gilde bevestigd zijn door Antony Schetz, Baron van Grobbendonck, de vermaarde koningsgezinde gouverneur van Den Bosch, tevens Heer van Tilburg en Goirle vanwege diens huwelijk met de erfdochter Maria van Malsen.

Het oude vaandel — tesamen met de standaard behorende tot de belangrijkste gilde-attributen — vertoonde in een medaillon diens beeltenis aan de ene zijde en de gildepatroon St. Sebastiaan aan de andere zijde.

Lancelot Schetz, Graaf van Grobbendonck, de oudste zoon van juistgenoemd echtpaar en opvolger als Heer van Tilburg en Goirle, vaardigde in 1652 nogmaals een nieuwe gildekaart uit.

Intussen beleefden de katholieke Brabanders — met name in de Meierij van 's-Hertogenbosch — een sombere tijd sedert in 1629 de hoofdstad 's-Hertogenbosch in Staatse handen was gevallen. En na de vrede van Munster in 1648

was voor de Meierij de droevige generaliteitsperiode begonnen, die zou voortduren tot 1795, waarna de katholieken hun rechten als vrije burgers herkregen. Nochtans bleven de Brabantse Gildebroeders al die tijd trouw aan „outer en heerd“, zowel aan de (oude) kerk als aan het (nieuwe) wettige gezag. Van dit laatste getuigde de standaard met het wapen van de eind 18e eeuw regerende (protestantse) Heer van Tilburg en Goirle uit het geslacht Van Hogendorp (van Hofwegen). Ook onder het nieuwe Koninkrijk der Nederlanden hebben de Brabantse schuttersgilden hun edele en schone tradities voortgezet. En nog op 23 september 1867 werd het 250-jarig jubileum van bovenvermelde vernieuwing uit 1617 luisterrijk herdacht. Maar sinds 1892 zou St. Sebastiaan — wegens gebrek aan gildebroeders — een „slapend“ gilde worden, terwijl gelukkigwijze de kostbare gildeschatten en het (voornamelijk 19e eeuwse) gilde-archief bewaard bleven.

Vanaf 1961 werden opnieuw pogingen ondernomen om het gilde te doen herleven en in de jaren 1965—1966 naderden de moeizame voorbereidingen een schone voleinding (zie ook De Gildetrom 1966, blz. 570).

Als bekroning werd — zoals weleer — op 20 januari 1967 St. Sebastiaansdag gevierd en vond op 24 september 1967 — voor het eerst sedert 1878 — het betekenisvolle Koningschieten plaats. Derhalve mag men 1967 blijven beschouwen als het jaar, waarin het Tilburgse St. Sebastiaangilde — zich bewust van de beproefde en fiere Brabantse gildegeest — vol levenslust herleefde!

Gildeheer werd de burgemeester van Tilburg Mr. C. J. G. Becht, terwijl tot hoofdman van dit 25 gildebroeders tellende gilde was gekozen de heer C. Ch. H. van Dun.

Op de dag van het Koningschieten werd de nieuwe standaard reeds gevoerd en inmiddels is het ontwerp voor het nieuwe vaandel gereed. De tekst van het in 1967 vastgestelde Reglement werd in 1968 — in overleg met het Kringbestuur — nauwkeurig herzien en nader gewijzigd. Het Tilburgse St. Sebastiaangilde is immers sinds 1967 aangesloten bij de Kring „Het Kwartier van Oirschot“, waar het vanzelfsprekend van harte welkom was!

En zo begon dit — naar schatting 450 jaar oude — gilde een nieuwe jeugd!

J. A. J. Becx, Kringbestuurslid.

Hilvarenbeek

Nieuws uit kwartier Oirschot

KORT VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING VAN DE KRING „HET KWARTIER VAN OIRSCHOT“ OP 20 APRIL 1968 TE OIRSCHOT GEHOUDEN.

Aanwezig waren de afgevaardigden van 32 Gilden. Afwezig wegens ziekte waren de bestuursleden de heren Adriaansen en Becx en met bericht van verhindering de heren Schade en Kolsters.

De voorzitter, de heer Van Erve, herdacht na zijn welkomstwoord de in het afgelopen jaar overleden gildebroeders waaronder de heer Van Oirschot, hoofdman van het gilde St. Dionysius te Tilburg en de heer Schroeders, voorzitter van Kring Kempenland, Lid en Oppor-Deken van het Federatiebestuur. Daarna gaf hij een overzicht van de gebeurtenissen over het afgelopen jaar. Dit getuigde weer van een gezonde activiteit van Kringbestuur en veel belangstelling en voortgaande medewerking der Gilden.

Het reglement Standaardrijden zal binnenkort opnieuw bewerkt en het intussen samengestelde ontwerp schietreglement in de eerstvolgende kringvergadering behandeld worden. Hij herinnerde de afgevaardigden aan de gemaakte afspraak tot het organiseren van wedstrijden waarvan de opbrengst ten goede komt aan een door

de vergadering, al dan niet later, vast te stellen goed doel. De te Oirschot op 5 mei en 25 augustus a.s. te houden wedstrijden werden dan ook in de warme belangstelling — speciaal van de Oirschotse Gilden in verband met de graag geziene samenwerking — aanbevolen. Na de gegeven toelichting heeft het Kringbestuur alle hoop dat het gedachte misverstand met betrekking tot beide dagen definitief uit de weg is geruimd.

Voorts toonde de voorzitter zich voorstander voor een jaarlijks te houden vrij Gildefeest en zag dit graag in onze Kring ook ingevoerd.

De notulen van de vorige vergadering werden zonder bemerkingen goedgekeurd.

Van het Ned. Rode Kruis werd een nieuwjaarsgroet ontvangen en voor de nog steeds zoek zijnde partituren van Wintelré werd nog eens extra de aandacht gevraagd.

Het verzoek van Gilde St. Joris - Hoogeloon om een drumband te mogen oprichten werd, gelet op de omstandigheden, onder de bekende voorwaarden ingewilligd. Hr. Jacobs (Tilburg) zou wel graag zien dat een passend uniform gekozen werd (kleding is gelijk aan die der vendeliers).

Het jaarverslag van de secretaris en penningmeester werd na toelichting van de post m.b.t. de erfenis van de Gildetrom onder dank voor de samenstellers goedgekeurd. Gezien de finan-

ciële toestand vraagt de heer Jacobs (Tilburg) aansluitend hieraan nogmaals de aandacht van de heren afgevaardigden om — zo enigszins mogelijk — het aantal abonnementen op de Gildetrom in ieder Gilde zo hoog mogelijk te zien op te voeren.

De Kascommissie bestond uit de heren v. d. Heuvel (Casteren - St. Willibrordus) en Bruers (Goirle-St. Joris). Het blijft voor menigeen een raadsel hoe met zo weinig geld het Kringbestuur al zo vele jaren toch nog weet „rond” te komen. Een verhoging van de contributie zou geen overbodige luxe betekenen.

Het door het St. Willibrordusgilde te Alphen ingediende verzoek om op een andere dag te vergaderen kan in de ogen van de meeste Gilden geen genade vinden. Bij zitten en opstaan bleek voor de zaterdag veruit de meeste belangstelling te blijven bestaan.

De bespreking van het ingekomen verzoek van het Gilde St. Willibrordus te Alphen om op kringdagen aan meer dan één korpswedstrijd te mogen deelnemen bracht heel wat stemmen in beweging.

Achtereenvolgens kwamen hierover aan het woord de heren v. d. Hamsvoort - meermalen - (Oirschot), Smits (Keizer-Oirschot), Liebrechts (Hoofdman-Casteren), Van Tilburg (Hoofdman-Alphen), had graag een prae-advies van het Kringbestuur gezien, Hendriks (St. Sebastiaan-Goirle), Jacobs-Van Lieshout (St. Joris-Tilburg) en Reijnen (St. Joris-Moergestel). Het voorstel van de heer Jacobs, hiermede te wachten tot de vergadering van de schietcommissie, kan tenslotte aller instemming wegdragen. Getracht zal worden deze aangelegenheid dan geregeld te krijgen. Vóór die tijd zal door het Kringbestuur met de belangstellende Gilden een vergadering worden belegd waarop ook de leden van de schietcommissie zullen worden uitgenodigd.

De rondvraag wordt geopend door de heer Reijnen (Moergestel) met het voorstel ieder jaar een vendeliersdag te houden, waaraan elke vendelier deel kan nemen. Akkoord gegaan wordt met het verzenden van een circulaire met inschrijvingsformulier door de vendelcommissie om de meningen der Gilden te peilen, waarna een bespreking Vendelcommissie-Kringbestuur plaats zal vinden en de eventuele verdere regeling hiervan kan worden uitgewerkt. Bij doorgaan zal in ieder geval bij de aanmelding het inschrijfgeld moeten worden voldaan. De kwestie prijzen zal dan nader bekeken worden. Daarbij mag niet uit het oog worden verloren, dat naar veler mening het de vendeliers meer om de punten dan om de prijzen gaat. De heer Van Tilburg (Alphen) haakt in op het voorstel van de heer Reijnen met het verzoek om gelijke wedstrijden te houden voor tamboers. De mogelijkheid hiervan zal nader bekeken worden.

Zijn vraag om een gedeelte van de opbrengst van de wedstrijden voor een goed doel te reserveren, b.v. een in te stellen fonds voor noodgevallen t.b.v. gildebreders wordt als in de huidige tijd niet noodzakelijk geacht door de vergadering van de hand gewezen.

De heer Bullens (St. Barbara-Oirschot) was niet akkoord met de diploma's, welke in plaats

van schildjes zouden worden uitgereikt — zo hij vernam — op 25 augustus e.k. door het V.V.V. te Oirschot bij gelegenheid van de alsdan te houden gildewedstrijden (zie voren). Zal verder worden uitgewerkt.

De heer van Lieshout (Tilburg) krijgt een bevestigend antwoord op zijn vraag of de doelen voor de kruisboog op de a.s. kringdag ditmaal in orde zijn.

De heer Jacobs (Tilburg) vraagt of in de toekomst de adviseurs der diverse commissies niet een uitnodiging voor de Kringvergadering kan worden toegezonden. Wordt toegezegd.

De heer Couwenberg (Netersel) vraagt naar de mogelijkheid van contact tussen de verschillende adviseurs der drumbands in de kring om voor de kringdag in overleg met de tromcommissie wedstrijden te organiseren. Zo hier belangstelling voor bestaat worden alle betrokken Hoofdliden verzocht hun instemming hiermede te betuigen opdat de vergadering een beslissing hierin nemen kan.

De heer Michelbrink (Hoofdman-Hulsel) zag zijn gilde liever ingedeeld in de gecostumeerde groep. Hij had dit verzoek al eerder gedaan, maar ondanks de gedane toezegging had hij tot op heden nog geen antwoord van het Bestuur hierop gekregen. De voorzitter zet de klasse-indeling nog eens uitvoerig uiteen en benadrukt daarbij nogmaals dat de Gilden met een drumband een aparte groep vormen, welke niet verder is onderverdeeld. Buiten groep III is Voor Hulsel jammer genoeg dan ook geen plaats. Dat Hulsel de laatste tijd weinig of geen prijzen in de optocht heeft behaald vindt hij spijtig, maar moet hij voor rekening van de desbetreffende jury laten.

Met een bemoedigend woord en na de heren afgevaardigden mede namens alle bestuursleden dank te hebben gebracht voor de wijze waarop de besprekingen zijn gevoerd, sluit hierop de voorzitter deze vruchtbare vergadering met de Christelijke Groet.

De Kringsecretaris, M. v. d. Hout.

OIRSCHOTSE GILDEN.

Op 11 mei werden bij St. Joris het „Gemeente”-wisselschild en het „Heemkunde”-wisselschild verschoten.

Uitslagen eerste ronde: voor het **gemeente-schild**.

1. St. Joris, 2. St. Sebastiaan, 3. St. Barbara, 4. O.L. Vrouwe Broederschap.

Voor het **Heemkunde-schild**: 1. St. Barbara, 2. St. Joris, 3. O.L. Vrouwe Broederschap, 4. St. Sebastiaan.

Hoogste schutters: Ad Aarts van O.L. Vr. Broederschap (na kampen) voor het **gemeente-schild**, P. Bogmans van St. Barbara voor het **Heemkunde-schild**.

De tweede ronde vond plaats op 15 juni op de schutsboom van O.L. Vrouw Broederschap, doch de uitslagen hiervan heeft de redactie nog niet binnen.

St. Joris, Moergestel

Uitslagen verschietsingen van 23 juni van de zgn. „Kleine Bond”, de „Verbroedering”, georganiseerd door het gilde St. Joris te Moer-

gestel, café Draaiboomke-Schild van de „Verbroedering”.

Winnaar: Gilde „Sint Joris” Oirschot met 20 punten, na kampen met Gilde „Sint Sebastiaan” Oirschot (max. te behalen punten is 20). In 1966 en 1967 was dit schild ook gewonnen door Gilde „Sint Joris”, zodat het nu eigendom is geworden in recordtijd.

Schild van „Bert Verspaandonk”: Winnaar Gilde „Sint Joris” Oirschot met 12 punten, na kampen met Gilde „Sint Sebastiaan” Westelbeers (max. te behalen punten is 12).

De stand van dit schild is nu: „Sint Joris” Oir-

schot: 1959, 1964, 1966, 1968. „Sancta Barbara” Oirschot: 1957, 1963, 1965. „Sint Sebastiaan” Oirschot: 1960, 1962, 1967. „O. L. Vrouw Broederschap” Oirschot: 1958. „Sint Joris” Moergestel: 1961.

Om bezitter te worden, moet dit schild drie maal achtereen of vijf maal in totaal gewonnen worden.

Kampioen is geworden: H. Smits van Gilde „Sint Joris” Oirschot met 10 punten (max. was 10), na kampen met 9 andere schutters die ook 10 punten hadden.

KRINGDAG 1967 TE MOERGESTEL

Ontvangst Gildeoverheden op het gemeentehuis; In het midden Keizer Smits van St. Sebastiaan, Oirschot, rechts van hem Hoofdman Rijnen van St. Joris, Moergestel, Koning H. Wolfs St. Catrien en Koning Op 't Hoog van st. Joris, beiden te Moergestel. Achter de keizer Koning van Elderen van St. Sebastiaan en geheel links Hoofdman van Zelst van St. Sebastiaan, Oirschot.

St.Sebastiaan,Tilburg.

In aansluiting op het artikel op pag. 693 van nr.40 publiceren wij hierbij een foto van de eerste Koning van St.Sebastiaan sinds het jaar 1878,gildebroeder Sjef van Delft. Na de vogel te hebben afgeschoten wast hij hier zijn handen in een hem voorgehouden bekken, ten teken van zijn reinheid, offervaardigheid en waardigheid, de drie belangrijkste eisen voor het vervullen van het Koningschap.

IN MEMORIAM HOOFDMAN ZEGER J.H. VAN OIRSCHOT.

Zeger J.H. van Oirschot werd geboren te Tilburg op 16 Mei 1906 en werd in het jaar 1949 lid van het Gilde St.Dionysius. Jarenlang behartigde hij met hand en tand de belangen van ons gilde: niets was hem te veel als het voor het gilde was. Jarenlang was hij standaard en vaandeldrager en was een hard en eerlijker werker, vooral ook voor zijn gezin, maar eveneens voor zijn gilde. Hij had een krachtige steun van zijn echtgenote, die hem regelmatig vergezelde op onze schietwedstrijden, bijeenkomsten en vooral de Gildedagen. Hij was voor ons een waardig lid en hoofdmán, en wij zijn hem dankbaar voor al datgene wat hij voor ons gilde heeft gedaan. Wij zullen hem nooit vergeten.

Het bestuur van de Gilde St.Dionysius, Tilburg,
De waarnemend hoofdmán Tob.Heerius,
Toeziend deken.

Op de foto is Zeger van Oirschot de derde van rechts.

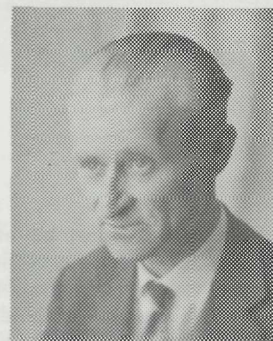
Gilde St. Joris - Oostelbeers.

Te Oostelbeers overleed op 6 oktober 1967 op 59-jarige leeftijd de Heer G. de Bruin, eigenaar van Café Juliana, het gildehuis van St. Joris.

Het geheim, waarom alle gildebroeders zich bij vergaderingen en feestelijke gelegenheden zich zo echt in Café Juliana thuis gevoeld hebben, lag bij Gildebroeder de Bruin. Door zijn oprechte vriendschap en hartelijke innemendheid toonde hij zich immer als een ware gildebroeder, als een werkelijk goede mens.

Moge de grote achting, die de gildebroeders voor hem altijd hebben gehad, mede tot troost strekken aan zijn beproefde echtgenote.

Moge hij rusten in vrede.

IN MEMORIAM JAN RIJNEN.

Herstellende van een operatie overleed op 27 juni 1968 vrij plotseling, de heer Wilhelmus Johannes Rijnen in het St. Elisabeth Ziekenhuis te Tilburg. Hij was 75 jaar.

De overledene was een rechtvaardig en opgewekt man. Door zijn blij en zonnig karakter slaagde hij er steeds in een sfeer van gezelligheid te brengen onder zijn medemensen. Hij was een echt gildebroeder met een diep Christelijk geloof. Sinds 1947 was hij lid van Gilde St. Joris te Moergestel. In 1959 werd hij benoemd tot hoofdman. Met zeer grote nauwgezetheid heeft hij deze taak vervuld. Nooit was hem iets teveel als het ging om het belang van zijn gilde. Steeds was hij present bij alle gilde-activiteiten.

Hoe graag had hij samen met zijn vrouw nog langer willen leven, maar het heeft zo niet mogen zijn.

Onder zeer grote belangstelling werd de overledene te grave gedragen. Naast gilde St. Joris, brachten ook de gilden St. Catharine en St. Sebastiaan en Barbara hun laatste eerbetoon aan de overleden hoofdman.

Moge hij nu voor altijd gelukkig zijn bij de Heer en zijn welverdiende loon ontvangen voor zijn vele goede verdiensten.

Dat hij moge rusten in vrede.

Nieuws uit de kring Peelland

GILDEKRING PEELLAND NIET GOED BIJ KAS.

Contributies fors verhoogd.

HELMOND, 16 jan. — De schuttersgilden uit onze contreien, verenigd in de kring „Peelland”, gaat het financieel niet voor de wind. Het jongste gildejaar sloot met een fors nadelig saldo. Het heeft op de kringvergadering, afgelopen weekeinde in het gildehuis van St. Antonius te Stiphout nog een heel debat gekost eer er algemene instemming over een drastische contributieverhoging werd bereikt.

Voorzitter Alfons Niessen, die het financieel verslag uitgebreid toelichtte, betoogde dat de voordelige saldi van voorgaande jaren in hoofdzaak bereikt konden worden door giften bij diverse gilde-activiteiten.

Het werd noodzakelijk geacht de gebruikelijke bijdrage van de kring aan kringfeesten te herzien in die zin, dat de bijdragen van ten hoogste tweehonderd gulden uitsluitend als garantiebepdrag zullen worden verstrekt. De gilden, die de organisatie van het (afgelaste) internationale schuttersfeest op zich hadden genomen — St. Antonius Mierlo Hout, St. Catharina uit Helmond en de Kolveniers, eveneens uit Helmond — zullen de financiële consequenties voor eigen rekening moeten nemen.

Aan het begin van de vergadering zijn de overleden gildebroeders i.h.r. mr. R. van Rijkevorsel,

federatievoorzitter en erelid Jan Wich uit Aarle Rixtel herdacht.

De bestuursverkiezing leverde geen wijziging op. Voorzitter Niessen en de leden Van Dooren, Joosten en Meulendijks blijven hun posten bezetten.

De vergadering werd besloten met de vertoning van een serie kleurendias van gildegebeurtenissen door ir. B. van Noordwijk.

Peellandse schutters actief in Someren.

SOMEREN, 20 mei. — Onder auspiciën van Somerens Gilde „St. Joris” werden zondag in Someren schietwedstrijden gehouden voor de gilden uit de kring Peelland. De goedbezochte wedstrijden hadden een vlot verloop, al moesten ze een keer worden onderbroken voor een fikse bui. Om twee uur opende de voorzitter van de Somerense gilden, Marinus Hurkmans, de wedstrijden om de personele prijzen. Later loste kringvoorzitter Alphons Niessen het eerste schot in het kampioenschap op de puist. Voordat hij later overging tot uitreiking van de prijzen overhandigde hij het door hem beschikbaar gestelde schutterskruis aan de pechvogel van deze dag, Jan v. d. Laar, hoofdman van het Sint-Jorisgilde die zoveel zorgen had over de voortreffelijke organisatie dat hij zelf geen tijd had om ook maar een schot te lossen. Ook de loterij had een goed verloop: er werd maar één prijs niet afgehaald, namelijk de prijs die is gevallen op no. 392,

groen. Deze ligt nog te wachten bij de kringvoorzitter.

De voornaamste uitslagen waren:

Personeel: 1e prijs P. Lemmen; 2e prijs Jos Hurkmans; 3e prijs Fr. Kiggen, alle drie uit Someren.

Vrije hand: 1e prijs P. Lemmen, Someren; 2e prijs J. v. d. Ven, Mierlo-Hout; 3e prijs B. Nagel, Someren.

Kampioen: J. v. d. Ven, Mierlo-Hout; res. kampioen Jos Hurkmans, Someren; 3e kamp. Th. Sonnemans, Someren.

Puist: 1e prijs E. Luiben, Helmond; 2e prijs J. Konings, Stiphout; 3e prijs P. Martens, Deurne.

Kampioen van kring „Peelland”: H. Hikspoors, Liessel.

Res. kampioen van kring „Peelland”: J. Rein-
ders, Gemert.

Spynde van het St.Catharinagilde is weer betaald

De gildebroeders van Sint Catrien hebben traditiegetrouw hun spynde betaald ten huize van de oude Deken, Alphons M.G. Nieesen. Daags tevoren al is in enkele gezinnen in de stad spynde in de vorm van een aantal broden uitgereikt. De broeders hebben daarmee voldaan aan de verplichting, die sinds 1446 op het gilde rust, om uit de opbrengst van een akker aan de Hooheidsestraat "smaut en olie uit te delen aan den armen purlic om Godswille op den Aschwoensdag". De uitdeling geschiedde aanvankelijk in de St. Lambertuskerk, na de reformatie geschiedde dat in een of andere herberg. Momenteel is het de gewoonte, dat de uitdeling plaats vindt via de parochies in de stad. In de avonduren houden de gildebroeders een visavond, nadat zij de spynde hebben betaald.

Op de foto: Tamboer Eef Lyben, Staande Deken Kees Grootjen, Oude Deken Phons Nieesen, Erebroeder Phons Konings, die op deze dag juist 87 werd, maar niet kon laten de visavond bij te wonen, al was het maar even, en de secretaris Karel Duijmelings; de overige broeders staan niet op de foto, doch genoten evenzeer van de kostelijke maaltijd, waarvoor Koning Sjeff van Lierop de vishandelaar had zorg gedragen.

IN MEMORIAM.

Op 86-jarige leeftijd overleed in het St. Lambertusziekenhuis te Helmond op 5 maart 1968, de Gildebroeder Kees van Schaijk, Ruim 43 jaar was hij werkend lid van het O. L. Vrouwe Gilde uit Aarle Rixtel en 20 jaar Keizer. Tot voor kort ging hij nog elke dag de baan op en sloeg geen enkel gildefeest over en liep hij de Gilde-optocht geheel uit.

Met hem is een gildebroeder heengegaan, die een grote leegte achterlaat. In het gezin van zijn zoon Toon, nam Opa een gezeiene plaats in en was de vraagbaak voor jong en oud. Ook voor Kring Peelland stond Kees van Schaijk steeds op de bres. Van 1935 tot 1958 was hij bestuurslid waarvan vele jaren Vice-Voorzitter. Hij werd dan ook bij acclamatie tot Ere-Lid benoemd. Zijn verdiensten voor de gemeenschap werden dan ook beloond met de Zilveren Medaille van de Orde van Oranje-Nassau.

Het voltallige gilde van O. L. Vrouw en deputaties van het Kringbestuur en gilden uit de omgeving brachten hun Gildebroeder naar zijn laatste rustplaats. In de parochiekerk van Beek en Donk droeg kapelaan Engels de plechtige H. Mis van requiem op te zijner intentie. Zijn stichtende woorden gewijd aan de overledene

De overleden gildebroeder Kees van Schaijk was opgebaard in het vol ornaat van het O.L. Vrouwe gilde, Aarle - Rixtel.

waren een geloofsbelijdenis voor elke gildebroeder. Na de H. Mis werd de overledene naar Aarle Rixtel overgebracht, waar Pastoor v. d. Berk aan de kerk de absoute verrichtte. Op het kerkhof waren nog velen samengekomen, zowel die de H. Mis in Beek als hier de plechtigheid hadden willen medemaken. We zagen o.m. Burgemeester Janssen, Notaris van Alphen. Namens de gilden sprak de Kringvoorzitter Alphons Niessen het afscheidswoord, die ook in dit Memoriam de overleden Gildebroeder en medebestuurder wil danken voor al zijn werk aan het plaatselijke gilde en de gilden van Peelland.

Alphons M. G. Niessen.

IN MEMORIAM MGR. A. M. FRENKEN.

Zwaar klonken de trommen van het H. Kruisgilde door de ijle avondlucht van Gerwen en toch verstoorde zij niet de sfeer welke in dit kerkdorpje heerste, waar ieder zich begaf naar het nieuwe moderne kerkje, waar hun oud-pastoor stond opgebaard.

Kapelaan Frenken, van de H. Hartkerk te Helmond, benoemd in 1907 begon zich al spoedig, door ziekte genoodzaakt rust te houden, met veel interesse in te zetten voor de historie en werd de geschiedenis van de kerken van het bisdom door hem beschreven in „De Bossche Bijdragen”. Als Pastoor van Gerwen van 1926 tot 1952 schreef hij vele boeken o.a. De Geschiedenis van Helmond en het Memoriaal der Dorpen Gerwen en Nuenen, maar daarnaast besteedde hij ook veel aandacht aan het Gildewezen.

In 1922 schreef hij het boekje „De Oude Schutsgilden van Helmond. Een zeer gedocumenteerde uitgave van de toenmalige vijf Helmondse Gilden. Bij gelegenheid van het Landjuweel Eindhoven in 1955 schreef hij een artikel „De Schuttersgilden van Brabant en de Wereldlijke Overheid”. Kleinere artikelen over het Gildewezen kwamen o.m. herhaaldelijk voor in Brabants Heem. Nadat Pastoor Frenken in 1952 op Emeritaat ging, heeft hij tot aan zijn sterfdag zijn tijd besteed aan studie over de kerkhistorie van ons Bisdom. Hij werd om zijn verdiensten benoemd tot geheim kamerheer van Z.H. de Paus. Maar het bleef de eenvoudige dorps-pastoor, die in het paars getooid op het Landjuweel te Helmond 1961, verheugd was zijn oud-parochianen van Helmond of Gerwen te zien. Dit was ook wel zijn laatste officieel bezoek aan Helmond. Hij leefde verder teruggetrokken in het liefdesgesticht te Zeelst.

In het tot de laatste plaats bezette kerkje sprak na de H. Mis Mgr. Bluyssen de afscheidsrede uit en werd Mgr. Frenken dan uitgeleide gedaan door het Muziekcorps, de Gilden en de gehele bevolking van Gerwen, waarbij ik de Peellandse Gilden mocht vertegenwoordigen, waarbij ik wens dat zijn woorden, neergeschreven in een zijner artikelen bewaarheid worden en blijven: „En mogen onze moderne Brabantse Schutsgilden een hun toekomstige respectabele plaats blijven innemen binnen het centrum van het maatschappelijk en cultureel Brabants volksleven.”

Hij ruste in vrede.

Alphons M. G. Niessen
Kringvoorzitter Peelland.

Gilde St. Catharina Helmond verliest plots zijn actieve secretaris Hendrik Smeets.

Vol spanning volgde de gehele familie de Interland-wedstrijd toen plotseling de vader onwel werd en binnen enkele minuten overleed. Zo verloor de familie Smeets plots hun man en vader temidden van de vreugde om een goede goal en verloor Helmond en het Gilde een zijner hardste werkers. Bij zijn 40-jarig dienstjubiläum in 1966 werd hij onderscheiden met de Zilveren Eremedaille van Oranje-Nassau voor zijn nauwgezette werkzaamheden aan de Plantsoendienst, voor zijn activiteiten in het verenigingsleven vooral bij de Kabo, waarvan hij voorzitter was, maar ook bij de drumband in eigen parochie en de Fanfare te Brouwhuis. In 1954 was hij reeds medewerker bij het organiseren van het Federatiefeest te Helmond en werd kort daarop lid van het St. Catharina Gilde, spoedig nam hij het secretariaatswerk op zich en maakte alle activiteiten en festiviteiten tot een succes door zijn werklust en opgeruimdheid, want waar Hendrik was werd gewerkt en ge-

lachen.

Groot was dan ook de belangstelling van iedereen die zijn medeleven met de familie betoonden door hun aanwezigheid. Het gemeentebestuur was vertegenwoordigd door drie wethouders, de directie en Personeel van de Publieke Werken en Plantsoendienst, vertegenwoordigers van de besturen Kabo, Drumband en Fanfare en het gehele St. Catharinagilde.

Pastoor van Lieshout droeg de plechtige H. Mis van Requiem op voor zijn actieve medewerker in alles waarvoor de parochie van Bernadette maar een beroep had kunnen doen. Op het kerkhof sprak de Oude Deken Alphons Niessen een afscheidswoord tot Broeder Hendrik en bracht de vendelier Max Niessen een vendelgroet tot afscheid. De heren Meulendijks namens de Drumband en de heer Verhoeven als oud-Chef en Voorzitter van Kon. Mij. van Tuinbouw en Plantkunde spraken een kort woord.

Terwijl de familie en belangstellenden de dodenakker verlieten plaatsten de Gildebroeders hun makker onder tromgeroffel in zijn graf.

Nieuws uit de Kring Maasland

DOMMELGROEP. De beschermheer van de Dommelgroep, drs. de Gruyter vierde op 20 sept. zijn 40-jarig huwelijksfeest. Voor het invallen van de duisternis werd door de gilden van deze groep een vendelhulde gebracht aan de Heer en Mevr. de Gruyter.

GEMONDE. St. Joris en Cath. hield op 9 oktober, met kermis, haar prijsverschiëting. Hier werd ook de nieuwe koning (om de 4 jaar) geschoten. A. Geerts prolongeerde zijn regering. Na 23 schoten viel de koningsvogel.

Op 10 oktober werd de koning „uitgehaald”. Na de H. Mis werd hij begroet door de vendelhulde en voorgesteld aan de Gilde-heer. Ook voor de laatste werd het vendel gezwaaid. Het Gilde St. Antonius en Sebastiaan was ook bij dit feest. Dr. Moulin met zijn echtgenote waren ook naar dit gebeuren gekomen.

OISTERWIJK. Vrijdag 19 januari proclameerden vaandrig, tamboers en vendeliers de jaarlijkse statiedag van St. Sebastiaan. Gildeheer pastoor Marks droeg zaterdag de H. Mis op, waarna hem en de Burgemeester een vendelgroet ten deel viel.

Jac. Knevel werd tot Deken benoemd. 's Avonds werden er enige films vertoond over het koningschieten van de gildedag „De Zanleijgroep”. Allen hebben bijzonder goed gezongen!

ENSCHOT. Op de bomen bij Mie Pieters hebben de gildebroeders van St. Joris en Sebastiaan van Enschoot zich op 22 oktober goed „geweerd”. Jan van Spaandonk werd kampioen, 2. M. Bombaaij, 3. A. Smits, 4. J. v. Weert en 5. G. Bombaaij.

BERKEL. St. Hubertus heeft na ruim 56 jaar het oude gildehuis verlaten, wegens verbouwing. Het voorbije jaar was succesvol voor schutters, vendeliers en tambours, alsook de standaardruiter, P. Leermakers is als bestuurslid in de vergadering van november herkozen. De schutters zullen in een nieuw uniform gestoken worden: jagersjas met broek en hoed.

BAARDWIJK. St. Ambrosius heeft er 'n nieuwe (tweede) koning bij. In verband met de feesten te DE RIJP (bij Alkmaar) heeft het Gilde zich daar gepresenteerd met zeer veel sukses. Na een tocht door het dorp werd op een terrein een demonstratie gehouden door het Gilde, waarbij de hele uitleg gegeven werd (door J. Toorians) van het Gilde met vendelgroet en vendelgebed voor de pastoors en dominees met hele gemeentebestuur. Na de groet was het koningschieten op de houten vogel. De Heer Vink uit De Rijp schoot „koning van De Rijp”. Hij werd onder de gildebroeders opgenomen en mocht over het vaandel gaan om daarna de handen te wassen. Een ware triomftocht ging opnieuw door het dorp.

Hetzelfde Gilde huldigde op 12 januari vijf jubilarissen. De feestavond werd bijgewoond door Pastoor Vos, de ere-Hoofdman Jan van Hulst en de koning van De Rijp. Pastoor Vos werd hierbij Gildeheer! Bij zijn installatie zei hij: „ja, ik wil”. Hij kreeg van Hoofdman Henk Pullens de oorkonde overhandigd. Ook de Ere-Hoofdman kreeg bij een bijzondere toespraak een oorkonde. Hij was voor de 67ste keer op de jaarvergadering aanwezig. De Koning van De Rijp ontving een schild.

Hr. Toorians uit Loon op Zand werd dank ge-

bracht voor steun en medewerking aan het Ambrosiusgilde. Mevr. Toorians kreeg een boeket bloemen als dank. De vijf jubilarissen waren Sjeff van Hulten (50); Jan Baijens (40); Kees de Jong (40); Klaas Klerks (diamanten lid); H. de Jong (25) en Arn Baijens 40 jaar lid, die wegens ziekte niet aanwezig kon zijn. Namens Kring Maasland sprak Hr. Toorians, en namens de jubilarissen de heer Klaas Klerks. Mevr. van Hulten-Jansen werd gehuldigd als koningin van St. Ambrosius.

Dinsdag na Driekoningen hield St. Ambrosius haar statiedag. Na de H. Mis werd pastoor Vos de vendelgroet gebracht. De kerkdeur was bij aankomst voor de H. Mis gesloten en de pastoor kon het gilde in de kerk verwelkomen.

Het schietseizoen werd op 7 april geopend. 1. L. van Hulten, 2. B. Klijberg, 3. Ger. van Heesbeen, 4. Jan Spapens, 5. B. van Daelen, 6. T. Klerks, 7. Th. van Loon, 8. Th. van Daelen, 9. J. van Leijden en 10. M. van Daelen.

BESOYEN. Op 15 april heeft St. Crispijn en Crispinianus haar koningschieten gehouden. In het vervolg zal dat om de twee jaar geschieden (was 4 jaar). Men trok rond de boom, waarna pastoor Verbiessen de boom vrijdde. Er namen 23 schutters aan deel. Louw de Louw Hzn. werd de nieuwe koning. Hier ging het van vader op zoon over!

LOON OP ZAND. St. Hubertus heeft op zaterdag 16 september een nieuwe koning gekregen. Bij de zesde ronde werd Egb. van Nuije de opvolger van Gildebroeder Akkermans. J. de Kort won de horloge en M. Hoesen de wekker. Onder de schutsboom werd de nieuwe koning het zilver omgehangen. De jonge vendelier Pietje Mertens bracht hem de vendelgroet. Op 24 oktober vierde het haar statiedag.

St. Ambrosius. Nadat het gilde een nieuwe hoofdmans en een Beschermer heeft gekregen zijn de werkzaamheden van de nieuwe handboogbaan werkelijkheid geworden. Op zaterdag 15 oktober werd deze officieel geopend. Het Gilde St. Sebastiaan uit Oisterwijk, de schutterij „Eendracht maakt Macht” uit Waalwijk en „Seranus” uit Haaren trokken met het St. Ambrosiusgilde, gewapend met gespannen hoog en pijl in optocht door een deel van het dorp. Op de banen werd een vendelgroet gebracht aan de Burgemeester, L. van Erp, welke daarna de banen opende met het eerste schot. De besturen van St. Hubertus, St. Crispijn en St. Jan waren hierbij aanwezig. De burgemeester sprak een historisch woord, alsook de Hoofdmans, de heer Verhulst. Een dronk werd op het welslagen van „de Handboog van St. Ambrosius” uitgebracht. Het plan van secretaris Toorians van 1960 is nu werkelijkheid geworden. Moge de handboog het goed gaan! Dit zal het Gilde ten goede komen, want zij is een afdeling van dit gilde.

De uitslag van de wedstrijd was: EMM Waalwijk I 405 p.; Haaren I 337 p.; EMM Waalwijk II 332 p.; St. Sebastiaan Oisterwijk I 251 p.; EMM Waalwijk III 227 p.; Haaren II 141 p.; Loon op Zand I 86 p. en Loon op Zand II 38 p.

Een oude traditie is in het dorp weer her-

wonnen. De statiedag van Ambrosius op 7 oktober was bijzonder geslaagd temeer, omdat de plannen die het gilde had, bij de leden goed zijn aangeslagen.

Op de Kringdag te Udenhout op 3 juni is St. Ambrosius de koning van de handboog geworden; terwijl een kampioens- en personeelprijzen werden verdiend. Een goed begin.

HELVOIRT. Bij het gilde St. Joris was in 1609 Jonkheer Cornelis van Grevenbrouck koning. Het koningszilver bevat van hem een schild. Hij werd in de N.H. Kerk te Helvoirt begraven. Zijn grafsteen is in februari j.l. teruggevonden bij een restauratie.

HAARSTEEG. St. Ambrosius heeft op 4 mei koninggeschoten. Vader Jac. Verhoeven zag zich door zijn zoon F. Verhoeven onttroond. Hoofdmans Beekmans spelde de nieuwe koning het schild op.

TETERINGEN. Daar bestond het St. Ambrosiusgilde 250 jaar en daarom heeft men er een geweldig schietfeest van gemaakt. De dag begon met een H. Mis. De gildebroeders A. Snoek, voorz., en deken J. Rutten werden gehuldigd (40 j.) door de heer Dikmans. Het gilde bezit nog een oude trom van 1727. Zij was in de zaal tentoongesteld. Naar het charter kostte zij: vijf guldens en twee stuivers. Misschien hoort Kring Maasland nog eens van dit gilde; het is enige tijd toch erg actief geweest, evenals St. Ambrosius uit Terheijen. Daar zit toch gildebloed in!

HEUSDEN. St. Blasius heeft 18 mei om de koningstitel geschoten. Na 143 schoten kon gildebroeder J. Vos de koningsvogel naar beneden halen. Hiermee is J. van Kasteren ontroond.

HAAREN. De koningstitel van de schuttersbond Haaren e.o. werd door W. van Laack (Lambertus) op 18 september behaald. A. v. d. Wiel werd 4e bij de korpsprijzen.

Bij St. Antonius en Sebastiaan van Haaren is op zaterdag 25 mei gildebroeder L. v. d. Heijden overleden. Hij was meer dan 60 jaar lid van dit gilde en heeft veel voor het gildewezen in Haaren gedaan. Tot 1938 was hij standaardrijder; van 1938-56 koning; van 1956 tot 1965 was hij Hoofdmans en in 1965 werd hij benoemd tot staande deken als opvolger van wijlen Engeltje Witlox. Hij stond steeds op de bres en zijn woorden waren welgemeend en steekhoudend. De Gildebroeders hebben hem de laatste groet medegegeven.

Op 80-jarige leeftijd is Haaren Keizer van het gilde St. Antonius en Sebastiaan de heer A. Snellen overleden. Het was 20 januari. Ook deze was meer dan 60 jaar lid; hiervan waren er 12 als vaandrig, 18 als koning en in 1938 werd hij keizer. Het gilde heeft hem bij zijn laatste gang begeleid.

Bij St. Antonius en Sebastiaan is Ouderling Mar. van Laak op 88-jarige leeftijd overleden. Hij was meer dan 67 jaar lid en vervulde meerdere bestuursfuncties. Ook hij is met gilde-eer begraven.

St. Catharina en Barbara heeft op 10 september

schietwedstrijden gehouden voor de kruisboog: 1. Jos van Empel, 2. J. Schellekens, 3. H. van Boxtel, 4. Th. Hommen, 5. W. Schonus.

UDENHOUT. St. Antonius en Sebastiaan kondigde door herauten op vrijdag 26 januari aan dat het de volgende dag statiedag was. Gildeheer Prinsen droeg de H. Mis op. Na de Mis werden Pastoor en Burgemeester (Ere-Hoofdman) de vendelgroet gebracht. De Boerenmik met zult heeft zich lekker laten smaken!

St. Joris heeft op 22 oktober in Haarsteeg een goede dag gehad. Hier verdienden de schutters drie hazen en zes fazanten. De viering van de Kringdag 3 juni 1968 vindt u elders in dit nummer.

KAATSHEUVEL. St. Jan is aan het herrijzen. Hieraan heeft zeker Burgemeester van Erp een aandeel. Het heeft haar koningschieten op een bijzondere manier gedaan. De Gildemis werd opgedragen door pastoor v. d. Spijker, waarna hij een vendelgroet en de eed van trouw aan de

Kerk in ontvangst mocht nemen. De vendeliers van St. Crispijn uit Besoijen en de tambour van St. Hubertus, Loon op Zand deden hieraan mee, daar St. Jan weinig vertoon naar buiten heeft. Het ligt in de bedoeling dit in de toekomst zelf waar te maken. In optocht trok men door Kaatsheuvel naar De Steenbakker voor het gildemaal. Om 12 uur kwam burgemeester van Erp de schutsboom openen. Bij het 53ste schot viel de vogel en kon Frans v. d. Kamp zich de 30ste koning noemen. Hij volgde Mar. Kops op die in 1951 koning was. Tussen deze periode is er geen gildekoning meer geschoten. Hij mocht over het vaandel lopen en voor hem werd een korte vendelgroet gebracht. Hoofdman v. d. Kamp sr. en de Heer van Balkom hebben het goed gezien om op deze manier de publieke belangstelling voor deze traditie te trekken. In de mooie feestgids heeft Hr. v. d. Mortel een koningschieten beschreven, terwijl de Heer van Nieuwstadt het volk voorlicht over het wedstrijd schieten met geweer. Loon op Zand, juni 1968. J. T.

Nieuws uit de Kring het Land van Cuyk

KRING-GILDEDAG TE BOXMEER.

Zaterdag 18 mei j.l. schoot het H. Bloed-gilde van Boxmeer „om koning”, als inleiding van de op 19 mei d.a.v. door dat Gilde georganiseerde, jaarlijkse Kring-Gildedag voor het Land van Cuyk.

Des ochtends begaf men zich, voorafgegaan door de plaatselijke Harmonie ter kerke voor het bijwonen van een Hoogmis met Gilde-Eer in de St. Petrus Kerk. Volgens ooggetuigen was dit een van de meest stijlvolle Gilde-missen, die zij ooit meemaakten.

De ochtend werd besloten door een gemeenschappelijke koffietafel in het Gildehuis, Café Tunissen.

Te 13.00 uur werd door het Boxmeerse Gemeentebestuur een goed (en gelukkig vaak herhaald) glas Erewijn aangeboden aan Hoofdliden, Keizers, Koningen en Staande Dekens in de prachtige ontvangst-zaal ten Gemeentehuize. Al dadelijk bleek hier de grote binding tussen Gemeente en Gilde, daar in deze zaal, als blijvende wandversiering op een ereplaats was opgehangen, een oer-oude (en op uiterst deskundige wijze gerestaureerde) zeer kostbare Gilde-Vaan, thans te broos geworden om in „der Broed'ren lange Stoet” te worden meegevoerd.

Deze uiterst royale ontvangst, geopend met een welkomstwoord door de Loco-Burgemeester en opgeluisterd door het Boxmeerse Vocaal Ensemble, werd besloten door een kernachtig dankwoord van de Kring-Voorzitter.

Begin en einde van dit onthaal klopten zodanig met het tijdschema, dat optocht, massale opmars, wedstrijden en prijsuitreiking keurig op tijd konden beginnen (en eindigen). Wij hebben dat

wel eens anders meegemaakt.

Een en ander werd begunstigd door niet al te warm, meest zonnig weer, wat in de daaraan voorafgaande ochtend niemand had durven voorspellen.

Blijkens het (overigens in te geringe mate verspreide) programmaboekje, namen alle 19 overige actieve Cuyklandse gilden deel aan de — niet te lange — optocht. Ook dit laatste hebben wij wel eens anders meegemaakt.

Op het wedstrijdterrein aangekomen bleek Boxmeer te beschikken over een uiterst ruime accommodatie op het gemeentelijk sportpark, waardoor, (na de opmars) de wedkampen verdeeld konden worden over 3 velden en elkaar dus niet stoorden. Eén dezer velden was bovendien voorzien van een 5-tal (vast opgestelde) schutsbomen.

De tentoonstellingsruimte (in één der kleedkamers) bleek echter niet al te royaal. Behalve een klein incidentje, was de massale optocht als gewoonlijk weer zeer indrukwekkend. Een nieuw ingestudeerde defileer-mars bleek bij alle gilden nog niet even goed „te zitten”. De (vanuit de Kiosk per luidspreker wellicht iets te veel gedirigeerde) Kring-Kapitein deed zich (ditmaal voor het eerst) vergezellen van een kittig mini-tamboertje, die vóór de opmars een aantal maten sloeg om het tempo aan te geven, wat echter wéér niet mocht verhinderen, dat er door sommige gilden toch weer „gejaagd” werd waardoor het defilé weinig aan (de beoogde) tempogelijkheid had gewonnen.

Waarom een 3-tal (gewone) ruiters aan de opmars voorafging, was niet duidelijk. Bovendien raakte één der paarden door het plotse donderend geluid der trommen, zo in paniek, dat een deel der gildebroeders uit elkaar stootte.

Hoewel dit korte incidentje zonder ongelukken afliep, lijkt ons dit novum van ruiters bij de opmars geen navolgenswaardig voorbeeld.

Al met al mogen die van Boxmeer echter toch met grote voldoening terugzien op een prachtig georganiseerd gildefeest, met toegevoegde „commissarissen” voor elk deelnemend gilde, met een kloppend tijdschema, vlot lopende wedstrijden, rustige jurering en tijdige prijsuitreiking, besloten door een traditionele(!) Gilde-Kermis. En daarmee kan ook de hele Cuyklandse Kring weer terugblikken op een uiterst geslaagd gildfeestijn.

ZES GOUDEN GILDEBROEDERS IN GASSEL.

Hoewel wij — als beginsel — niet dan slechts uiterst korte aandacht zouden besteden aan zuiver plaatselijke gilde-gebeurtenissen, willen wij hier toch een uitzondering maken. Allereerst omdat zes 50-jarige jubilarissen tegelijkertijd (bedenk eens 3 eeuwen gilde-ervaring en gildewijsheid) toch wel tot de zeer hoge uitzonderingen behoren, maar ook omdat de Gilde-Hoogheden uit de gehele Cuyklandse Kring, benevens het volledige Kring-Bestuur daarbij aanwezig waren. Bovendien is uw redacteur zo zeer met het Gasselse Gilde verbonden, dat U hem dit maar moet vergeven.

De namen der jubilarissen vermeldde wij reeds in het vorige no. van „De Guld”.

De eigenlijke huldiging omvatte 2 dagen, de dag van 's Heren Hemelvaart en de dag daarna.

Op Hemelvaartdag (23 mei) vond — na een „Hoogmis” uit „Dankbaarheid”, met (beperkte) Gilde-eer — een geslaagde receptie plaats, waarbij zowel Gasselaren als „Buitendorpers” uit de wijde omtrek de jubilarissen kwamen gelukwensen.

De dag daarop (24 mei) was voorbehouden aan een interne huldiging door het St. Jans-gilde zelf, waarbij zeker 90% van de Gasselse bevolking (als lid, donateur of begunstiger) betrokken was.

Enkele (kapitaalkrachtige) gildebroeders met auto's, haalden de 6 jubilarissen van hun verspreid liggende woonsteden en brachten hen naar het Gildehuis, waar zij konden instappen in een 2-tal ouderwetse landaurs, gemend door eveneens kostelijk ouderwets uitgedoste koetsiers. Links en rechts van de koetsen liepen (als volleerde palfreniers) met lansen gewapende gildebroeders, voorafgegaan door de vendeliers, de koningsgroep, leden van de Gilde-overheid, de dorpsfanfare en tenslotte geheel voorop het tamboer-korps van het gilde.

Het geheel toonde duidelijke overeenkomsten met de Haagse opening der Staten-Generaal op Prinsjesdag.

Vermeld zij dat koetsen en koetsiers-costuums, die zo enorm veel tot dit succes bijdroegen, welwillend beschikbaar waren gesteld door dhr. Van Hout van de, in gildekringen niet onbekende, juweliers-zaak Van Hout-Verwergaard uit Nijmegen.

Deze kranige formatie maakte een triomftocht door het dorp, om bij een, door het St. Jans-gilde gehuurde, enorme feesttent tenslotte te

worden ontbonden.

Daarin werden de feestelijkheden verder voortgezet. Fanfare- en tamboerkorps brachten beurtelings muzikale hulde aan de op een podium gezeten jubilarissen, met de Koningsgroep in hun midden, de Gilde-vaan boven hun hoofden en dit alles tegen een achtergrond van vendeliers en gildebroeders.

De komst van de Burgemeester (van Beers, waaronder Gassel als kerkdorp ressorteert) en de Pastoor werd geaccentueerd door tromgeroffel.

Daarna werd allereerst een feestrede afgestoken door de Staande-Deken (volgens Gasselse beweringen de beste feestredenaar van het Noordelijk halfron) die daarna achtereenvolgens het woord gaf aan de Burgemeester, de Pastoor en de Beschermer. Deze laatste had bovendien tot opdracht, om namens het Gasselse Gilde, de jubilarissen als blijvend aandenken een hand-vervaardigde oorkonde in fraai gedecoreerde koker aan te bieden, versierd met linten in de gilde-kleuren, benevens een zilveren draagspeld. Als persoonlijke hulde voegde hij daaraan toe, een meer vergankelijk geschenk, in de vorm van een fles (uiteraard goudkleurige) citroen-brandewijn.

De oudste jubilaris, zijn emoties nauwelijks meester, bedankte voor de bewezen hulde en zegde toe de zilverschat van het gilde te zullen vermeerderen met een door de jubilarissen te schenken herinnerings-schild aan deze gedenkwaardige dag.

Hiermee was het officiële gedeelte afgelopen en de avond werd verder besloten door het optreden van een cabaret-gezelschap, welke aardigste voorstelling door de krasse jubilarissen (en hun dames) ondanks het vergevorderde uur tot het laatste werd bijgewoond, waaruit — ook nu voor Gassel — weer de bekende conclusie te trekken valt:

„DE OUDJES DOEN HET NOG BEST!”

VAANWIJDING TE GENNEP.

Op zondag 12 mei j.l. werd de nieuwe — prachtig door Religieuzen geheel met de hand geborduurd — Moeder-Vaan (ter waarde van niet minder dan een kleine f 1000,—) van het Gennepe St. Martinus Gilde op plechtige wijze gewijd in de mooie moderne kerk aldaar, eveneens staande onder patronage van dezelfde Heilige.

Deputaties van vele gilden uit het land van Cuyk en omstreken waren aanwezig; de meesten in vol-ornaat maar enkele helaas niet. Enerzijds jammer, dat op de (keurig gedrukte) „Uitnodiging” niet vermeld stond dat men de deelnemers (liefst) in costuum verwachtte. Maar anderzijds is dit eigenlijk ook weer zo vanzelfsprekend bij ieder Gilde-gebeuren, dat dit eigenlijk achterwege moet kunnen blijven.

Terugkomende op deze uitnodiging, deze werd gedaan door de „Beschermer” (in dit geval de burgemeester) en de „Aalmoezenier” (pastoor) en de „Officiërskamer” (bestuur). Merkwaardige oude benamingen, die zij van St. Martinus op lofwaaardige wijze in ere houden. Vooral die van „Officiërs-Kamer” er op duidend dat de

Gennepse Gilde-Overheid (elders ook wel „Hoogheyt” genoemd) is samengesteld uit Kapitein, Luitenant, Vaandrig, Oudste-Sergeant, Jongste-Sergeant en 2 Gilde-Meesters, die met elkaar blijkbaar de „Officieren” vormen. In de stoet van en naar de kerk trok ook mee een martiale St. Maarten-figuur (als uitbeelding van de Gilde-Patroon) te paard, met gepluimde helm en (nog onverdeelde) rode mantel, door velen ten onrechte voor een Standaard-Ruiter gehouden, hoewel hij niet zig-zaggend noch voorop reed. Met ontplooiw van en slaande trommen werd het kerkgebouw binnengetrokken, waarbij vooral de daarbij door de tamboers geslagen, blijkbaar speciale (wat minder luidruchtige) mars,

wat stemmiger aandeed, dan gewoonlijk het geval is.

Tamboers en Vendeleurs onder leiding van hun kranige (zwaar gedecoreerde) Kapitein, stelden zich op rond het altaar en maakten een keurig gedisciplineerde stijlvolle indruk. Tijdens een plechtige 3-Heren Mis, werd de vaan op zeer zinvolle wijze gewijd; jammer dat echter de „Aalmoezenier” zijn (overigens zeer beluisterenswaardige) preek meer algemeen hield en hij zijn Gilde, noch haar Vaan daarin betrok. Het geheel werd besloten door een allergeenogelijkste receptie in het Gildehuis, waarbij de „Officiers-Kamer” en de andere Oversten talloze gelukwensen in ontvangst mochten nemen.

EEN INTERNATIONAAL BERICHTJE.

Het bestuur van de Duitse Historische Gildebroederschappen heeft op 31 maart j.l. een gedelegeerde vergadering gehouden voor de bestuurders van de duitse gilden te **Wattenscheid**. Wij willen er iets van schrijven: De Hochmeister, Graf v. Galen opende de vergadering en heette er bijzonder welkom de holländische Vertreter der Schützenföderation Mr. F. Haffmans en Hr. Verlaek.

We weten niet of dit een landelijke vertegenwoordiging is, doch laten we het als een goede bedoeling zien. Het is wel waard er even bij stil te staan. De Hochmeister zei dat het contact met Nederland de laatste tijd goed is toegenomen, dat is verheugend. Hij hoopte dat het nog verder uit zou groeien tot een nog engere samenwerking der beide federaties, daar zij beide hetzelfde doel nastreven.

Jungschützenmeister Beu sprak over de opleiding van schutters, en vendelzwaaiers bij de jeugd - Jungschüts. Hiervoor zijn kursussen ingesteld b.v. te Kreuzweingarten. (Deze kursussen heb ik zelf meegemaakt en zijn bijzonder interessant. De leiding berust bij het Hoofdbestuur).

Hr. Waltermann sprak over de „geist” in de Schützenbruderschaften, die bevruchtend werkt. Dr. Esser zei dat de leden van de gilden samen moeten werken, samen optreden, trouw zijn aan overheid, de gilden juist voorlichten en ook de T.V., pers etc. op de juiste wijze de geest van de gilden kenbaar maken.

Mr. Haffmans zei dat het contact dat gelegd was, zou uitgroeien - er is reeds eerder contact gelegd. (Red).

We leven naast elkaar; we behoren eigenlijk tot elkaar en de beide federaties zijn gelijk; althans hun principes. Zeden en gebruiken behouden en benutten opdat zij niet ten onder gaan. Aan de gedachte van een verenigd Europa kunnen de gilden meewerken. Hij achtte een samenkomst van bestuursleden mogelijk voor uitwisseling van gedachten. Al is Limburg anders gericht dan Duitsland, toch zitten in de gilden gelijke mogelijkheden. Hij hoopte op samenwerking in de toekomst, die hij voor zeker houdt.

Graf v. Galen dankte hr. Haffmans.

De Geestelijke adviseur, Praesus Tönnies sprak over de dienst van het gildewezen voor de trouw aan de Kerk. Hij spoorde aan voor Pax Christi en de vredesactie voor heel de wereld. Tot zover deze duitse gildetromklanken. Zij zijn toch wel waard om gehoord te worden.

Jan Toorians.

OPLEIDING VENDELIERS.

Zou het niet mogelijk zijn de jonge en nieuwe vendeliers gezamenlijk op te leiden in een ruim gebouw? Het is immers meer lonend dan dat men één of twee jongens het vendelen moet leren. Het laatste kost veel tijd en inspanning voor de enkelingen.

Gezamenlijke opleiding in cursusverband is zeer wel mogelijk. Mag ik iets vernemen hoe men daar over denkt? Dan kunnen de plannen worden bekeken en uitgewerkt.

Graag ben ik bereid een dergelijke cursus te organiseren, als er voldoende deelname voor is.

VENDELCOMMISSIE MAASLAND,
Jan Toorians, Willibrordusstraat 4, Loon op Zand.

DE UITGAVE VAN „HET VENDEL”

dat handelt over het vendelzwaaien en geschreven is door onze vendelier Jan Toorians is in druk genomen. Wij zijn blij dit te kunnen mededelen, want dit boek heeft wel lang op zich laten wachten. We denken dat het boek omstreeks augustus - september uit zal zijn. Inschrijvingen voor het boek worden graag nog ingewacht en wij bevelen het werk met plezier bij U aan.